GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 44. W Piątek dnia 21. Lutego. 1840.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 16. Lutego.

JO. Xiężna Jćjmość Warszawska, wróciła zawczoraj z zagranicy do Warszawy.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 6. Lutego.

Według Najwyższego Imiennego Ukazu wydanego do Rządzącego Senatu, z własnoręcznym J. C. Mości podpisem, z dnia 24. Grudnia r. z.; Gubernią Wileńską zamiast teraźniejszych 11, rozkazano podzielić na 10 Powiatów, a miasteczka i wsi należące do kassującego się teraz Trockiego Powiatu włączyć do innych powiatów.

Francya.

Z Paryża, dnia 9. Lutego.

W dzienniku Commerce czytamy: Wyprawa francuska do wysp Sandwichskich przyszła już do skutku, a o téj podają nam najpierwszą wiadomość pisma z New-Jork, które zarazem ostrę zaczepkę w sobie mieszczą. Tamtejszy dziennik handlowy nazywa tę wyprawę nową obelgą z strony francuzów, i zapytuje, czy ci chcą mieczem utwierdzić wiarę swoję i nową rozpocząć krucyatę? Jednakże nie idzie tu o religię, ale o obrazę charakteru narodowego na osobach francuzkich missyonarzy wyrządzoną. Względem téj wyprawy donoszą z Mazatlan pod dniem 13. Listopada r. z. że francuzka fregata (zapewne „Artemise", Kapitan Laplace) przybiła do wysp Sandwichskich, w celu żądania od tamtejszego rządu zadość uczynienia za wypędzenie w r. 1837 katolicko-francuzkich missyonarzy. Dowódzca fregaty żądał w przeciągu 24 godzin: 1) 20,000 dollarów, które w ręku rządu francuzkiego pozostać mają na zakład; 2) układu dozwalającego przywozu płodów francuzkich bez opłaty, 3) pozwolenia dla missyonarzy katolickich pozostawania na wyspach i opowiadania ewanielii, zagrażając w przeciwnym razie spaleniem miasta Honlulu, do czego zaraz uczyniono przysposobienia. Jeszcze przed upływem czasu oznaczonego, traktat został podpisany i żądane 20,000 dollarów były już na pokładzie fregaty. Kilku missyonarzy zaraz wylądowało i zaczęto budować kaplicę.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 2. Lutego.

Wczoraj wyciął jeden wyrobnik na publicznéj ulicy Generałowi Maroto policzek, który Generał przyjął, ani słowa na to nie powiedziawszy.

Mensangero udziela pisma z Carthageny z dnia 25. Stycznia, w którém nader smutny kreślą obraz o stanie marynarki hiszpańskiéj. Osada znajduje się w największéj nędzy, kiedy od 53ch miesięcy żadnego nie pobiera żołdu.

Austrya.

Z Wiednia, dn. 12. Lutego.

Listy z Petersburga donoszą, że Poseł rossyjski przy dworze tutejszym, Bailli Tatiszew, odwołany został od urzędowania swego. W miejsce jego nastąpi, jak powiadają, dotychczasowy Minister wojny, Hrabia Alexander Czerniczew.

Egipt.

Z Alexandryi, dnia 16. Stycznia.

(*Gaz. powsz.*) — Wystąpienie Pana Hodges, Generalnego Konsula angielskiego, tak niestety dumne i obrażające, że zapewne smutne wyda skutki. Bezpośrednim skutkiem pogróżek wyrzeczonych przezeń w imieniu Anglii, było to, że Wicekról w mniemaniu swoim o nieporozumieniu między mocarstwami, bardziéj jeszcze się utwierdził. Takim bowiem sposobem zdaniem jego groźne odezwy Konsula angielskiego wytłumaczyć się dadzą. Zresztą obrażenie Mehmeda stanu rzeczy nie zmieni. «Człowiek ten poczytuje mnie za drugiego Miłosza (powiedział onego raz Wicekról) albo rozumie, że Egipt w Indyach leży.« Po tych rozmowach z Konsulem angielskim, zdaje się, że Basza siły młodocianych lat swoich odzyskał. W okolicach miasta naszego, mającego już 20,000 załogi, koncentrują jeszcze obóz 12,000 wojska. 30,000 zgromadzi się w Damhnhur, o kilka mil stąd. Załogi w Abukir, Rosette, Damiate i El Arisch na 15,000 mają być zwiększone. Kahira otrzyma 20,000 załogi. Pospolite ruszenie w całym nakazano kraju, a lud ochoczo wezwanie przyjmuje, kiedy pana swego bardziéj kocha, aniżeli chrześciańskich zdobywców. Flotta sułtańska nawyka do téj myśli, że Mehmed Ali obrońcą wiary i państwa. Przed kilku dniami zwołał on oficerów téj flotty i przemówił do nich w sposób następujący: „Lud nasz przed wiekami wielkim był i potężnym. Jeszcze tenże sam mamy koran i ta sama krew płynie w żyłach naszych. Czyż dawnego męstwa odzyskać nie możem? Grecyę, Serbię, Multany i Wołoszczyznę od państwa Ottomanów oderwano; prowincye te w mocy niewiernych. Czyż damy sobie i Egipt odebrać, ponieważ się pewnemu mocarstwu podoba zrobić z niego stacyę dla Indyi? Jestem starym wojakiem i raczéjbym zginął, aniżeli na to zezwolił. Wysokie stanowisko, które zajmuję, wkłada na mnie ten obowiązek. Wy jesteście Muzułmani; jeżeli polegnę, pomścicie się krwi mojéj.« Oficerowie flotty jednozgodnie przysięgli, że z nim albo zwyciężą, albo zginą.

Indye Wschodnie.

Poczta wschodnio-indyjska, która dn. 23. Stycznia do Alexandryi przybyła, przywiozła listy z Bombaju aż do dn. 6. Stycznia. Nadzwyczaj wielkie wrażenie sprawiła w Indyach Wschodnich udzielona przez Pana Burnes Panu Macnaghtan wiadomość, że 50 batalionów wojska rossyjskiego wylądowawszy nad brzegami wschodniemi morza Kaspijskiego ku Chiwie i Bucharze wyruszyło. Korpus armii Bombajskiej otrzymał natychmiast rozkaz, aby się w odwrocie swoim wstrzymał; część jego już przybyła do Sulchur i Schikarpur. Stósownie do obiegających poglosek, rząd angielski już od dawna o zamiarach Rossyi wysłania wojska celem oswobodzenia więzionych w Chiwie i Bucharze jeńców rossyjskich był zawiadomiony. Wszakże powszechném mniemaniem, że wyprawa rossyjska nie do saméj Chiwy tylko godzi, lecz że część wojska do Buchary a może większa połowa przez Meshed do Heratu wyruszy.

Indye Wschodnie poniosły wielką stratę przez śmierć Admirała Maitland, któremu załatwienie sporów z Chinami powierzono. Właśnie odebrał był rozkaz, aby na «Wellesley« tamże się udał, gdy go śmierć zaskoczyła. Sądzą, że w miejsce jego Sir William Parker nastąpi, który to waleczny i doświadczony oficer wyprawę Chińską zapewne pomyślnie ukończy.

Chiny.

Gazeta Powszechna otrzymała przez Alexandryę wiadomości z Singapur aż do dn. 7. Listopada, zawierające nowsze doniesienia z Chin. Stósownie do tychże zaszła powtórnie utarczka między fregatami angielskiémi „Volage« i «Hyacinth« i 29 dschonkami wojennémi chińskiémi pod Chumpy w zatoce Kantonskiéj; 5 dschunków zostało zatopionych a jedna w powietrze wysadzona; reszta uciekła a pierwszym, który zemknął, był sam Admirał Chiński, Kwan.

Rozmaite wiadomości.

Ze Lwowa. — „Tygodnika rolniczo-przemysłowego“ pod Redakcyją T. W. Kochańskiego, wyszedł Nr. 5. i obejmuje: 1) O wartości względnéj nawozów, tudzież ich rozmaitéj ilości do otrzymania żądanych skutków potrzebnéj. 2) Whitingtona nowa biała ozima i jara pszenica, za któréj pielęgnowanie

towarzystwo rolnicze Liwerpolskie medal mu dało. 3) Cukrownie w Państwie Austryjackiem. 4) Barometer chemiczny niekosztowny dla gospodarzy i ogrodników. 5) Środek czyszczenia kominów z sadzy. 6) Komu i kiedy używanie kawy staje się pożytecznem. 7) Atrament angielski. 8) Machina do kopania. 9) Rzeczy rozmaite.

Trzeci tom „Wędrówek literackich, fantastycznych i historycznych", przez J. J. Kraszewskiego, już wkrótce opuści prasę w księgotłoczni Blumowicza (w Wilnie) Dochód z tego dziełka, autor przeznaczył dla biednego przyjaciela.

Barometer we włosach pewnego człowieka. — W Tyrolu niedaleko Bocen, żyje pewien włościanin, nazwiskiem Jędrzéj Ruckler, który istotny barometer w swoich włosach posiada. Jeżeli na dworze ma być piękna pogoda, natenczas gładko leżą jego włosy, jeżeli zaś ma być deszcz, wtedy nabrzmiewają i w górę się jeżą; podczas nieustannéj słoty, zjeża mu się cały wierzchołek głowy. Podczas wielkiéj piorunnéj burzy w miesiącu Lipcu 1834 wszystkie brwi mu wypadły. Sąsiedzi, patrzą codzienie, jaką on ma fryzurę; jeżeli postrzegą, że Jędruś ma zjeżone włosy, wtedy żaden włościanin nie wychyli się z swego domu.

(*Z Gaz. Porann.*) — Nowiny, tyczące się Pismiennictwa krajowego. — Dowiadujemy się z listu pisanego z Wilna, iż Antoni Edward Odyniec, wzorowy nasz tłumacz, przyjął na siebie Redakcyę Kuryera Litewskiego, wydawanego dotąd przez Marcinowskiego. Częścią polityczną Gazety, mają, po większéj części, zajmować się Nauczyciele Pensyonu Szlacheckiego Spodziewać się przeto wypada, iż ujrzymy w Kuryerze Litewskim oddział literacki, którego dotąd wspomnione pismo, nigdy nie miało. Wiadomo z niektórych pism czasowych (np. z Tygodnika), iż A. E. Odyniec pracował nad Encyklopedyą Powszechną, któréj głoski *B* i *C* wydał w Wilnie. Teraz zaniechał tego przedsięwzięcia, lecz w zamianę dawniejszych trudów, ujrzymy wkrótce trzeci tom jego tłómaczeń, z których 2 pierwsze wydane w Lipsku u Breitkopfa i Haertela. *) — Ów tom trzeci, ma się składać z poematu: Niebo i ziemia, i powieści Lorda Bajrona, (pod nazwą: Korsarz,) która była wydrukowana osobno we Wrocławiu 1835 roku. P. Zeuszner przełożył Humboldt'a: Ansichten der Natur, oraz H. Davy „the lint day of an philosopher" lecz nie może znaleść wydawcy, któryby kosztów na druk nie poskąpił. Dzieło Szerleckiego, Doktora Medycyny, pod tytułem: Dictionaire abrégé de Térapeutique ou exposé des moyens curatifs, etc. przetłumaczone zostało w Berlinie na język niemiecki — i wydane z przemową Professora Barez D. M. — Lubo edycya Berlińska, jest nieco powiększona, nie wypadało jednak zamilczeć o zródle, zkąd czerpano i do słowa prawie przepisano tak ogromne i z niepospolitą pracą wykonane dzieło naszego Lekarza Szerleckiego. — W Lipsku u Desforges wyszło dzieło Doktora Doroszki: „Recherches sur l'homéopatie, ou théorie des analogues." Dotąd jeszcześmy niewidzieli w Warszawie wzmiankowanych postrzeżeń homeopatycznych. Karol z Kalinowki Sieńkiewicz, (brat rodzony Leona, który spolszczył Rhüsa Rys dziejów wieków średnich) napisał nader ważne dzieło: Skarbiec historyi krajowéj. — Obadwa bracia, z których pierwszy znany jako i tłumacz Walter Scotta, zaczęli pracować nad dziejami. Jakże to odbija obok przekładów na język francuzki np. romansu Spindlera (Marazza, 2 tomy, z niemieckiego) podejmowanych przez P. Kisielnickiego lub innych? — Nam się zdaje, że tylko spekulacye pieniężne służą za wymówkę w podobnego rodzaju przedsięwzięciach. Moznaby atoli jeszcze i z widokiem finansowym pogodzić cele szlachetniejsze, naprzykład, tłumaczyć co z dziejów naszych na inne języki. — U Teof. Glücksberga w Wilnie, kiedyż wyjdą »powieści i pieśni ludu Ukraińskiego, przez Czopolskiego?« — Czytaliśmy w pismach niemieckich o dziele Doktora Fryderyka Foerster, wydanem w Potsdamie i zawierającém mnóstwo materyałów do panowania Sasów, pod tytułem: »Friedrich August II., König von Polen und König von Sachsen.« W wielu miejscach autor, rozwinął się z prawdą i faktami historycznemi. Szkoda wielka, iż któren z naszych badaczów nie zajął się dotąd wypracowaniem tamtoczesnych dziejów, mogąc zwłaszcza mieć tak wielkie pomoce z gotowych już materyałów, jakiemi są: Wolter i jego komentator P—.; Parfenaj, Nordberg, Adlerfeld, listy Patkula, Załuski, i wielu innych. Jeden z najsławniejszych historyków naszych napisał nowe numizmatyczne dzieło, pod tytułem: »Types Gaulois« zawierające opis wszystkich monet i medali Gallów począwszy od Juliusza Cezara. Henke wydał grammatykę polską dla Czechów i poświęcił ją A. Rościszewskiemu. Skoro dojdzie rąk naszych,

---

*) 1838. T. I. str. 297. Zawiera Dziewicę z Jeziora; — T. II., str. 216. mieści w sobie Narzeczonę z Abydos i Czcicieli ognia z Tomasza Moora. Edycya ozdobna, na pięknym welinie.

nie omieszkamy obszerniejszą o niéj dać wiadomość czytelnikom Gazety naszéj. Stanisław Przyłęcki, były kustosz biblioteki Osolińskich. wygotował do druku dwa ważne dla dziejów naszych dzieła, mianowicie: „Ukrainne sprawy w latach 1627, 28 i 29. z rękopisań współczesnych zebrane « Składają się z autentycznych relacyj, czyli raportów wojennych i listów po większéj części Stefana Chmieleckiego, slawnego pogromcy Tatarów, którym matki w Krymie straszyły swe dzieci; tudzież z listów hanów tatarskich, Króla perskiego i Sułtana tureckiego, pisanych do Króla polskiego i różnych znakomitych osób. Wszystkie, z małym wyjątkiem, są w języku polskim i zawierają ciekawe szczegóły wyjaśniające stań rzeczy w kraju. — Pamiętniki o Koniecpolskich. Z wielką starannością zebrał tu wydawca dokumenta, tyczące się działań téj rodziny, która tak przeważną rolę w dziejach polskich odgrywała, uszykował je chronologicznie, zapełnił przerwy z broszur i pism mniéj znanych i własnémi uwagami objaśnił Zajmować będzie najmniéj 20 arkuszy druku. Pamiętniki te należą do najlepszych jakie się dotąd pojawiły. — Tomasza Olizarowskiego poezye wyszły pod nazwą Exercycye poetyckie (czemu nie ćwiczenia?) i zawierają: Krzyż w Peredyly, powieść wołyńska. Szala, satyra. Wniebowstęp, mysterya. Paweł z Tunik, fragment. Sen, humoresk. Podróżny w Wenecyi. Rozmyślanie. Sława Bogu, wojenny śpiew Wołyńców. Autor długo nie czuł w sobie najmniejszego powołania do poezyi; przykładając się w szkołach do matematyki, tylko przypadkowo czasem sklecił kilka wierszy; wiersze te chociaż wcale niezłe, stały się jednak przedmiotem żartów i wyszydzeń z strony jego współkolegów. Żarty te i drwinki były jednak właśnie bodzcem dla niego do pracowania w tym przedmiocie, tak dalece, że zaniechawszy przykładać się do matematyki, rzucił się do robienia wierszy. Szczęściem jeden zeszyt ich w padł jego nauczycielowi języka polskiego Korzeniowskiemu w ręce, który poznał talent ukryty w Olizarowskim, polubił go i zachęcał do pracy. Olizarowski ma dwadzieścia i kilka lat. H. Wroński ukończył dzieło dwutomowe: „Messianizme, union finale de la philosophie et de la religion constituant la philosophie absolue“ Już się drukuje trzeci tom Gabinetu Medalów naszych, nader ozdobnego wydania E. Hr. Raczyńskiego. — W tych dnich opuści księgotłocznię Pamiętnik Sceny Warszawskiéj przez K. W. Mieścić on będzie w sobie, prócz Fraszki we 2 aktach przez J. Korzeniowskiego, p. t. Zakład, i właściwéj swéj treści, arye wielkie z Napoju miłosnego, i Konia Spiżowego, dwie inne muzyki, wiele wyjątków z dram i komedyj, wierszem i prozą; urywki poezyj lepszych autorów: oraz dwie bardzo ważne tablice, z których pierwsza zawiera „Obraz statystyczny widowisk w dziesięcioletnich peryodach, poczynając od roku 1799,“ druga zaś: „Skład teatru w tychże latach.“ H. S.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dn 19. Lutego 1840. r. od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	1	29	3	2	2	6
Zyta	—	29	6	1	2	
Jęczmienia dt.	—	22	—	—	24	—
Owsa dt.	—	18	6	—	20	
Tatarki dt.	—	27	6	1	—	—
Grochu dt.	1	—		1	5	—
Ziemiaków dt.	—	9	6	—	10	—
Siana cetnar	—	19	—	—	19	6
Słomy kopa	4	20	—	4	27	6
Masła garniec	1	17	6	1	22	6
Spirytusu beczka	13	5	—	13	15	—